

M. T. ^{cl. N. 57}
^{nr. 267} 1928.

Jät. 257⁴/₄ - 28.

Kurkijoki, Kuuppalan kylä.

Villapekko, - Rakköläinen, Kalmistomäki

tutkimukset suorittanut N. Cleve

v. 1927.

SELOSTUS

niistä muinaistieteellisistä tutkimuksista, jotka v. t. amanuenssi Nils Cleve suoritti Kurkijoen pitäjässä kesäkuussa 1927.

Kirjakauppias J. Kauppi Kurkijoelta lähetti keväällä 1927 muutamia esineitä Kansallismuseoon, joita hän oli saanut saman pitäjän Kuoppalan kylästä. Jotkut olivat eräästä Villapekko nimisestä saaresta, toiset maanv. Iivan Rökköläisen omistamasta Kalmistomäestä; sitäpaitsi oli yksi kirves löydetty Vasikkasaaresta. Kesällä 1928 määräsi Muinaistieteellinen Toimikunta allek. käymään mainittuja löytöpaikkoja tarkastamassa.

Villapekko

K.M. 8785 ; 8831; 8753

Lokakuussa 1926 löysi entinen kaartilainen Matti Nokelainen omistamastaan Villapekon saaresta 14 kirvestä, joista 13 oli löydetty samalta kohdalta. Esineistä oli 12 joutuneet asemapäällikkö Bergmanille, 2 lähetti herra Kauppi Kansallismuseolle. Tämä lähetys saapui 11. 3. 1927. Asemapäällikkö Bergman luovutti 20. 10. 27 kuitenkin 11 kirvestä museolle, kahdestoista konservoitiin ja valokuvattiin museossa, jonka jälkeen se lähetettiin takaisin herra Bergmanille.

Villapekonsaari on aivan pieni , n. 50m. pitkä ja n. 30m. leveä. Suurin osa on kalliota, ainoastaan keskellä, eräässä

notkossa, on hiekka- ja multamaata. Saari sijaitsee keskellä salmea, Iivonniemen ja Kuuppalan välillä 200 á 300 m. Hämeenlahden Linnavuoresta.

Kun Matti Nokelainen lokakuussa v. 1926 kaivoi itsellensä perunakuoppaa, löysi hän parin metrin etäisyydestä tupansa kaakkoisnurkasta 13 rautakirvestä "polven korkeudesta". Ne olivat kaikki ladottu yhteen kasaan. Neljästoista kirves löytyi samasta saaresta saunan pohjaa tehdessä saaren eteläpäähän. Paikalla käydessäni ei sauna enään ollut olemassa; Matti Nokelainen oli rahapulassa myynyt sen eräälle Kuuppalan miehelle.

Kun aivan todennäköistä oli ettei tässä paikassa kalmistoa ollut, sillä löytö on varmasti varastolöytö, annoin Nokelaiselle jatkaa perunamaan valmistamista. Ei kuitenkaan kulu-
nut enemmän kuin pari tai kolme päivää, ennenkuin Nokelainen toi kaksi kirvestä lisää, jotka hän oli löytänyt erään kiven juurelta saaren keskeltä. Tämän johdosta kävimme, ylioppilas Erik Drake ja allek., uudelleen Villapekon saarella ja toimitimme siellä varmuuden vuoksi pienemmän kaivauksen. Tulos oli kuitenkin negatiivinen. Saarella käydessämme luovutti Matti Nokelainen Kansallismuseolle erään, nähtävästi nykyaikaisen, hevosenkengän, jonka hän myös oli löytänyt Villapekosta.

Räkköläinen, Kalmistomäki

K.M. 8753; 8784; 8788; 8800

Kirjakauppias J. Kaupin antamien tietojen mukaan oli Kuuppalan kylässä, Iivan Räkköläisen pellosta löydetty "kolme keihästä, miekka ja kirves". Saman talon maalta oli sitäpaitsi talteen otettu kiviristi.

Iivan Räkköläisen talo sijaitsee korkealla mäenrin-
teellä vastapäätä Kurkijoen kirkonkylää, noin pari sata
metriä järvenrannasta. Tällä kohdalla ulottuu pieni vil-
jelty laakso aina kuuluisalle Jäävuoren linnamäelle sakka,
alue, jota sanotaan Kuuppalan kylämaaksi. Kansantarinan
mukaan on Kuuppala ollut vanhin asuttu seutu Kurkijoel-
la. Muistoja tuosta vanhasta asutuksesta ovat kenties
kaksi "Kalmistomäki" nimistä mäkeä, toinen mainitun
Iiva Räkköläisen talon kohdalla, toinen likellä Jäävuorta.
Kylän asukkaat ovat kreikanuskoisia, joten "pakanuus" on
hyvinkin kauan voinut elää rahvan keskuudessa. Todistukse-
na siitä, että pakanallista kalmistoa on käytetty vielä
kristillisellä ajalla on kaksi kiviristiä (toinen K.M.
8788), jotka ovat löydetty tästä ensinmainitusta mäestä.

Talonisäntä Iivan Räkköläinen kertoi löytäneensä mai-
nitut esineet eri paikoilta rakennuksen eteläpuolella ole-
vasta pellosta. Niiden kanssa oli vielä löydetty pronssi-
rasia, joka kuitekin oli hävinnyt. Miekasta hänellä ei
ollut tietoa. Muut esineet oli hän jättänyt tarkastetta-
vaksi piirilääkäri N. Arppe-lle Elisenvaarassa.

Mainitulla paikalla käydessäni huomasin useassa paikas-
sa poltettuja luita ja saviastianpalasia, joista toiset
olivat rautakautisia, toiset varmasti kivikautisia.

Työnalaiseksi otimme pienen alueen keskellä jo kylvettyä peltoa, paikan, josta Räkköläisen emäntä sanoi löytäneensä pääkalloja. Koska tällä paikalla ilmeisesti oli sekä kivikautinen asuinpaikka, että pakanallinen rautakautinen ja kristillinen kalmisto, käytin kaivauksissani sekä "kerrostekniikkaa" että menetelmää, jonka mukaan jokainen esine kartoitettiin.

Kaivausalueen suuruus oli 15 m². Suurin osa lödöistä tulivat esiin ruuduista 5 ja 6, joissa oli kuoppa, osaksi kivikehän ympäröimä. Kuopan pohjassa oli lahonnutta puuta, ehkä viereisen ruumishaudan arkusta. Miten tämä syvennys on selitettävä, on mahdotonta ratkaista. Kun kultturi-kerros siinä oli hyvinkin tummaa on mahdollista ajatella, että siinä on ollut kivikautinen liesi, jonka myöhempi kalmisto osaksi on hävittänyt. Ruudut 1, 4, 8 - 10 olivat hyvin köyhät, a - f ilman löytöjä (näistä viimeisiä ei kuitenkaan aivan tarkkaan tutkittu). Ruudusta a sanoi Räkköläisen emäntä löytäneensä pääkallon.

Ruumishauta

Mainitun lieden (?) vierestä, ruuduista 2, 3, 6, tuli luurangon osia näkyviin. Näistä oli kuitenkin ainoastaan alaruumiin osia säilynyt. Reisiluut olivat katkennut kahtia. Luultavasti on hauta rikottu maata viljeltäessä. Ehkä Räkköläisen emännän löytämä pääkallo on juuri kuullut tähään luurankoon? Säilyneistä luunkappaleista päättäen oli vainaja haudattu pää länteen, jalat itäänpäin, joten hyvin todennäköistä on, että kyseessä oleva henkilö oli niitä kreikkalaisuskoisia, joita tälle mälle oli haudattu. Esineitä luurangon ohella ei ollut.

Rautakautiset esineet

Rautakauteen kuuluvat esineet olivat suurimmaksi osaksi saviastianpalasia. Muut olivat: ristinmuotoinen pronssinen solitus, rautaiset rintaketjut, koristetun luukamman katkelma.

Kiviris-
tit

Ennen löydettyjen muinaiskalujen, 8784: 105, 107, 8800:1 - 3, löytöpaikat olivat noin 15 - 25 m. kaivausalueelta itä-koilliseen. Isompi kiviristi, joka oli hyvin karkeata tekoa, oli tullut näkyviin esineitten 8800: 1 - 3 läheisyydestä. Pienemmän ristin löytöpaikkaa isäntä ei muistanut (vrt. K.M. 8788). Kivi oli kuitenkin kysymyksessä olevasta pellosta. Ensimmäinnuttua, punaisesta graniitintapaisesta kivilajista tehtyä kiviristiä lupasi Iivan Räkköläinen hoitaa ja pystyttää se talonsa edustalle. Kirjakauppias J. Kauppi otti valvoakseen, että tämä mielenkiintoinen muistomerkki säilyisi. Pienemmän ristin otin mukaani Kansallismuseoon, ja on sen numero luettelossa 8788.

Kivikautinen
asuinpaikka

Löydöistä päättäen oli tällä mäellä sijainnut myös kivikautinen asuinpaikka. Koetin ojien reunoja kaivaessani päästä selville, kuinka pitkälle tämä asuinpaikka ulottuu. Tulos oli kuitenkin huono; ilman koekaivauksia ei minkäänlaisia johtopäätöksiä voitu tehdä. Tällaisten tutkimusten toimittamisen esti kuitenkin se seikka, että pelto jo oli kylvetty. Alin raja oli suurella todennäköisyydellä ruutujen 8 - 10 ja d - f välillä. Ylöspäin ulottui asuinpaikka ainakin pari-kymmentä metriä kaivausalueesta koilliseen, siitä nimittäin löytyi pari kivikautista saviastianpalasta.

Topografia

Niinkuin mainitsin sijaitsee asuinpaikka erään mäen tai harjun etelärinteellä, noin 200 m. nykyisestä vedenrajasta. Ruokamullan alla on n.30 - 50 sm. hiekkaa, tämän alla taas koskematonta savensekaista kiekkamaata.

Saadaksemme sivukuvan tästä mäestä, vedimme kolme linjaa, a, b ja niitä vastaan kohtisuoraan c. Profiili a leikkasi kaivausalueemme pohjoiskulmaa. Mittaus, jota toimitettiin 12 p:nä kesäkuuta, näytti, Laatokan ollessa 5 m.

meren yläpuolella, tuloksen 13,51 m. veden pinnasta, tai
18,51 m. meren yläpuolella.

Mitat:

Profiili a.

<u>Rannasta</u>			<u>Rantaan</u>		
O - piste	0,41		B	0,16	
ranta	3,24		G	0,98	
L	--	--	H	1,61	0,33
K	0,70	3,14	I	1,37	0,13
K + 5,90 m.	0,61	3,13	J	2,11	0,09
K	0,67		K	1,09	0,18
K + 4 m.	0,26	2,71	K + 5,90 m.	2,66	0,58
J	2,13		K	3,11	
I	0,18	1,87	O - piste	2,81	
H	0,83		K		0,66
G	0,13	1,20	ranta	3,24	
B	0,41				
B	2,46				
B + 6 m.	2,17				
g	0,74				
h	2,05	1,08			
i = h + 15	1,77				

Profiili b.

<u>Rannasta</u>			<u>(jtk.)</u>		
ranta	3,29				
R	3,09				
R + 12,70 m.	0,30	3,01	D		0,10
R + 17 m.	0,43	3,13	a = D + 12,5	1,14	
Q	2,06	3,25	b = a + 12,5	1,37	0,08
Q + 19 m.	0,17	2,39	c	3,11	1,43
P	1,70		d	3,24	1,77
O	0,30	2,25	e = e + 20m.	2,94	
N	0,15				
x	1,46				
N		3,25			
N + 3 m.	1,20	3,16			
N + 12,50 m.	0,53	3,22			
M	0,16	2,32			
M + 5 m.	1,83				
M + 15 m.	0,24				
M + 19 m.	0,77				
D	1,48				

(jtk.)

Profiili c.

Rannasta.

A	3,28	
B	1,94	
B + 8 m.	0,63	3,25
B + 19 m.	0,65	2,81
C	1,41	3,31
C + 10 m.	0,78	3,33
D	1,39	
D	0,65	1,92
E	1,33	
F	0,46	

Kivikautiset löydöt olivat yksinomaan saviastianpalasia, yhtä sahattua liuskeesinettä lukuunottamatta. Saviastianpalat olivat kuopilla ja kampaleimakoristeilla koristetut.

Ajaltaan epä- Kaivausalueesta, niinkuin koko mäellä olevasta pelto-
määräisiä löytöjä alueesta löytyi palaneita luunsiruja (kartalla punaisella merkitty). Miltä ajalta nämä ovat ei ole helppo ratkaista. - Epämääräinen rautaesine 8784:106 on löydetty noin 50 m. kaivausalueesta lounasee, eräästä pellostä.

Esineet 8800, jotka olivat tohtori N. Arppen huostassa, tulivat Kansallismuseoon 29 p:nä heinäkuuta 1927.

Tällä mäellä on ollut, niinkuin yllä olevasta selviää, kivikautinen asuinpaikka, kivikautisen ajanjakson loppupuolelta sekä kalmisto, jota on käytetty ainakin 1000 - luvulta alkaen historialliseen aikaan asti. Tämän mäen tutkiminen on varmasti kiitollinen tutkimustehtävä. Isäntä Iivan Rökköläinen suostuu mielellään siihen, että tutkimus toimi-

tetaan hänen omistamallaan mäellä, mutta on tämä suori-
tettava silloin kuin pelto on kesantona.

Nils Cleves

Kurkijoki, Kuoppalan hl. Villapekon saari, sen takana Livonniemi.

Kurkijoki, Kuoppalan hl. Villapekon saari. Matti Nohelainen seisoo kirves-kätkön paikalla. x ja xx merkityiltä paikoilta myös kirveitä.

Valok. N. C. 1928

Koncepti karēns!

I = grāds / sek.

c

b

a

I = 0,02

1

+ 10,02

2

+ 10,10

3

- 20,07
(0,16)

+ 10,12

4

10,14 (0,25)

- 10,22 (0,22)

5

20,05

0,11 (10,20)
0,26

- 0,17 (20,30)
(0,16)

6

1

+ 0,01 (0,14)

+ 0,13 (0,20)
0,22

- 0,25 (0,14)
0,01

7

+ 0,06 (0,24)

+ 0,20 (0,10)
(0,16)

- 0,30 (0,15)
0,15

8

0

+ 0,16 (0,21)
0,2

+ 0,21 (0,52)
0,54

- 0,30 (0,50)
0,24

9

- 2

+ 0,21 (0,25)
0,2

+ 0,20 (0,23)
0,20

- 0,39 (0,11)
0,07

10

0,26

+ 0,27 (0,53)

+ 0,57 (0,50)
0,24

- 0,45 (0,12)
0,17

From: grāds / sek.
at surface Boet Bay
sampled: 1994.04.14

Transcripti haretu 2

5 =	Spoke	0.60
-----	-------	------

6 = slipad sten 0,62

Furutomo A-C 11
 all layers mycelized
 sand, jord. Furutomo
 B12 starter Kalth.
 jord oak board
 sand,
 Gr. I Mycelized with
 jord.

 = brand mark

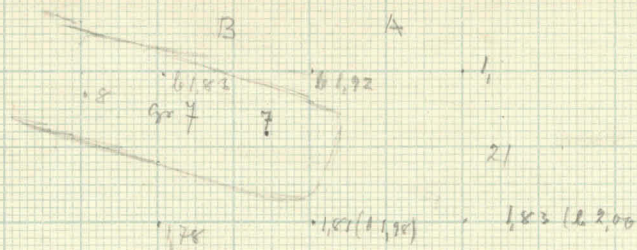
Gr II. Tydlig grav.
Hela groven täckt
av ett tätbarkigt fin
korkslut. Trädet står
i grovens långsträckt
tunga spjälkar. På
botten ligger tre mindre
stenar på vilken en

$\alpha = 2.20$
 $R = 3.30$
 1.54

$$x = 16,08 \text{ over}$$

Ladoga 23.6.28, M. 23, 30.
(bottom = 1,68)

Француз, картина 3

22

2,00 • 1,93 2,03 • 1,97 1,910 • 1,99

9. Geo 8.

3.04	gr 9	2.13
------	------	------

2,08 2,10 2,16

24

2.398 10 2.28 2.42

 $\cdot 2,24 \quad \cdot 2,26 \quad \cdot 2,24$

25

• 2,37 • 2,40 • 2,37

26

 $2,55 \quad \quad \quad 2,50$

27

 $\frac{11}{x}$

2,70 2,68

24

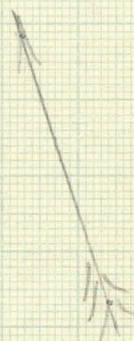
12
x

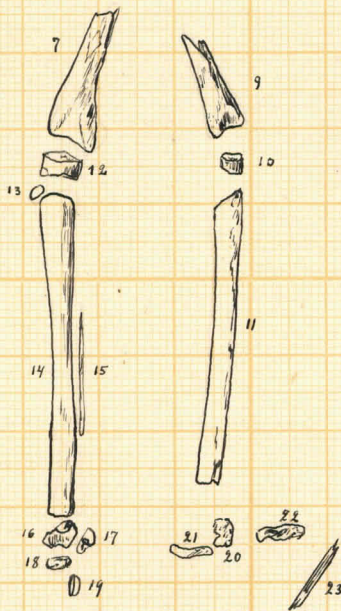
287 283

29

3,00 3,02

30

 $\cdot 3,14$

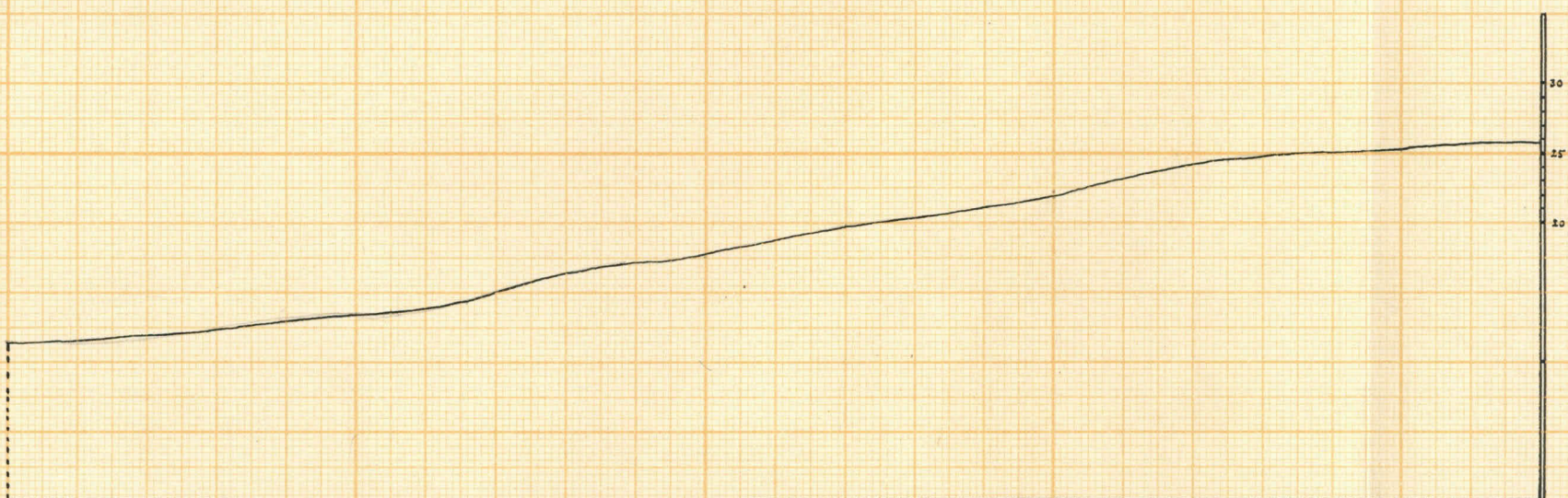
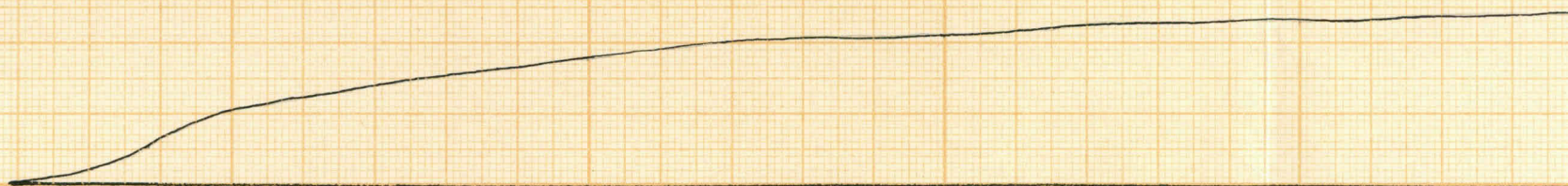

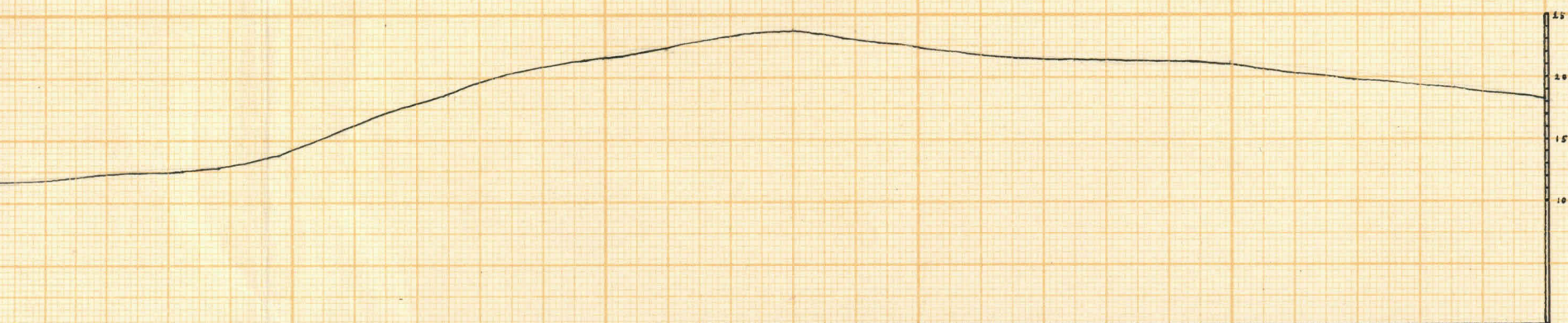
Kurkijoki Kuuppala

Räkköläinen Kalmistomäki

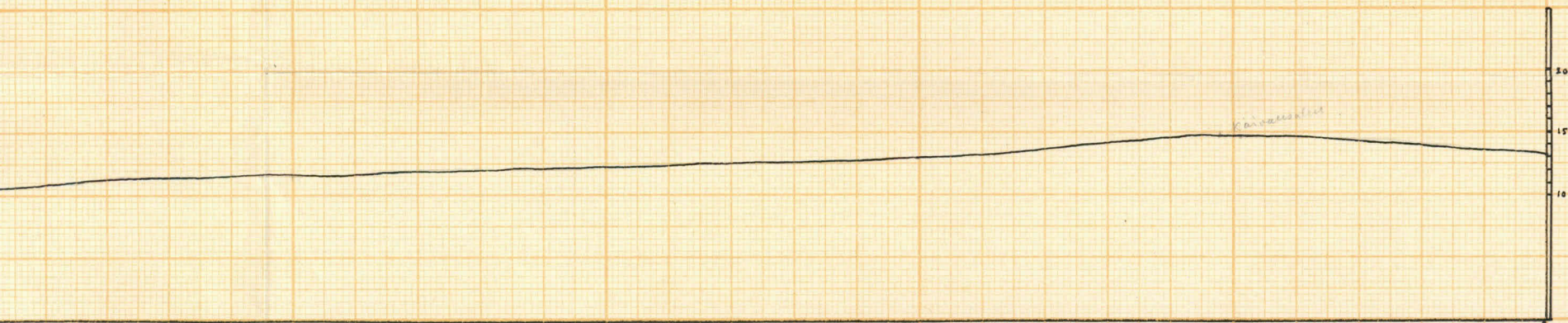
Ruumishauta

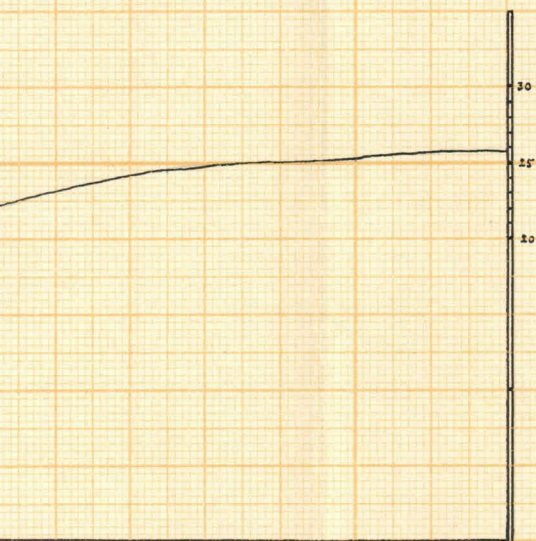

II

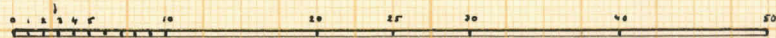

I

III

Kurkijoki Kuuppala
Räköläinen Kalmistomäki
N. Cleve 1927

Kurkijoki Kuuppala
Räkköläinen Kalmistomäki

koekaivaus. 1927

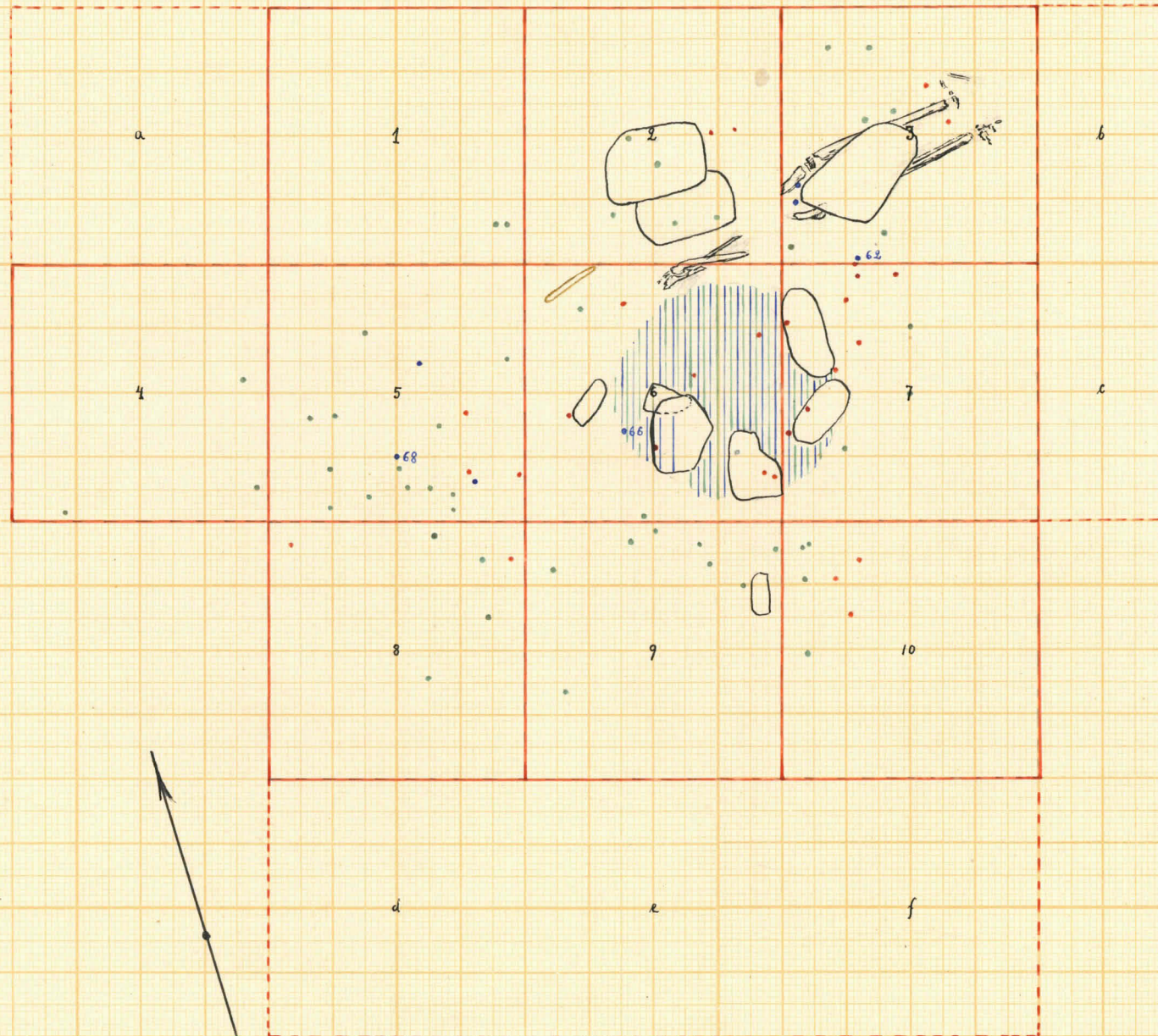
N. Cleve

koekaivaus v. 1927.

N. Cleve

0 10 20 30 40 50 100 cm

0 10 20 30 40 50 100 cm

vihreä väri = kivikautisia esin.
sininen " = rautakautisia "
punainen " = poltettuja luita
ruskea " = polttamattomia "

Kurkijoki Kuuppala Villapekko

Villapekko

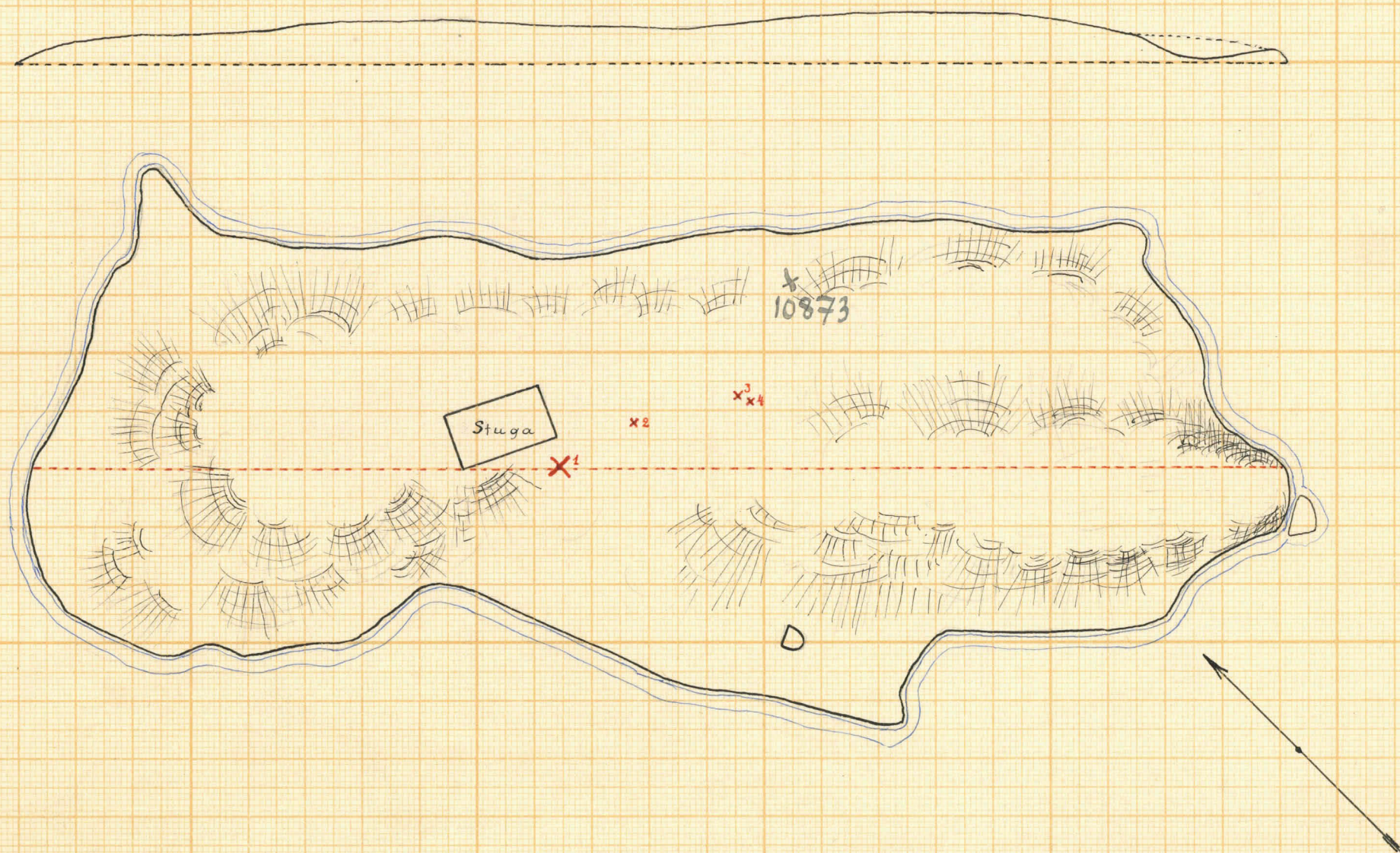
N. Cleve 1927

0 5 10 20 m

x = fynd

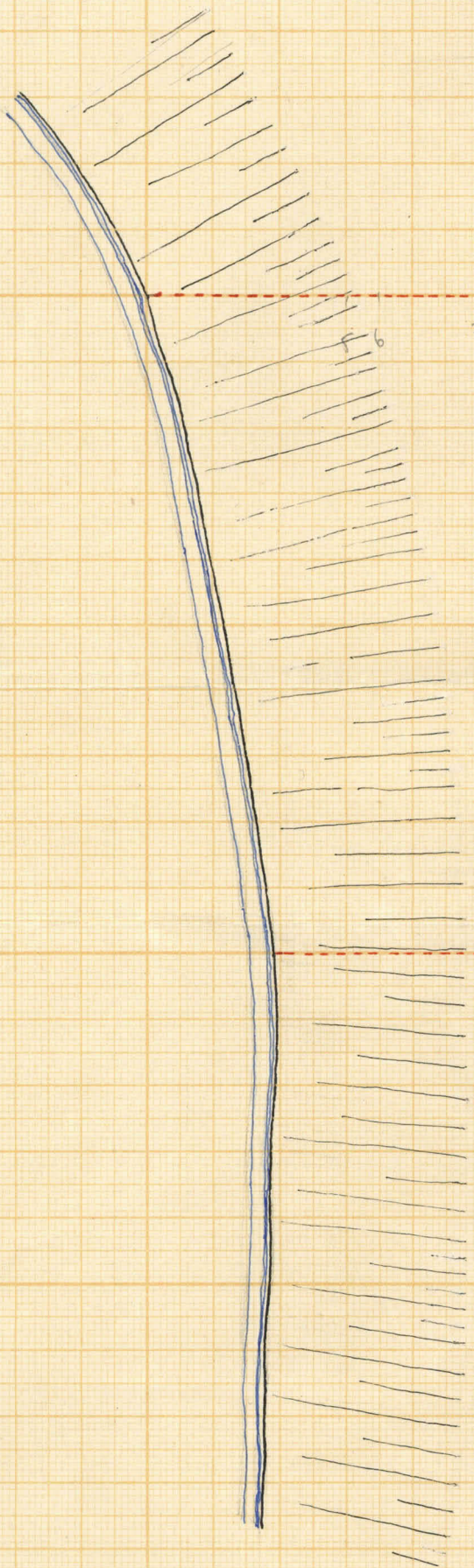
0 5 10 20

x = fynd

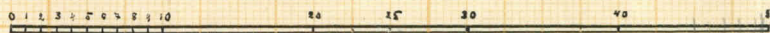

Kurkijoki Kuuppala

Rakkolainen Kalmistomäki

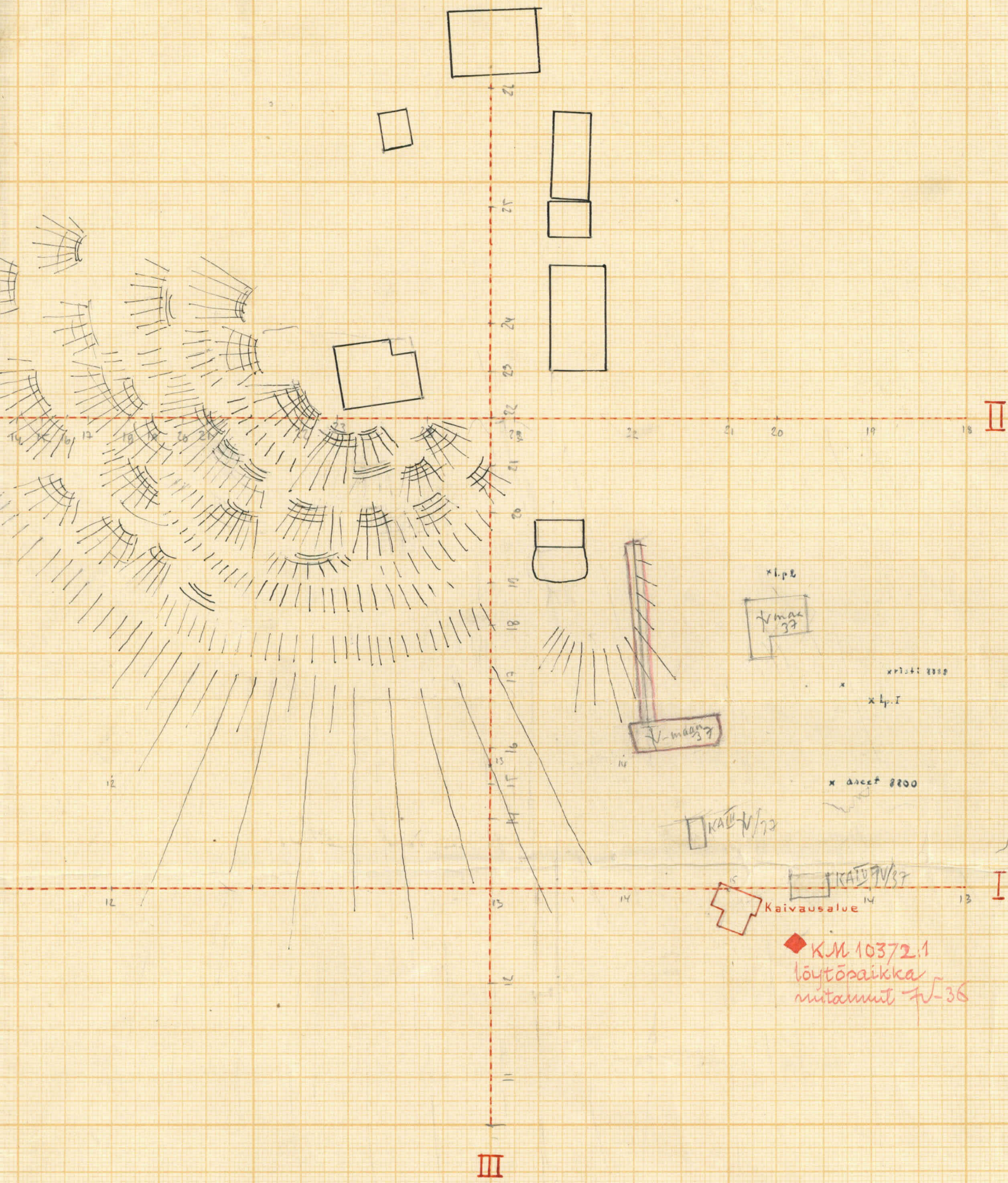
N. Cleve toukok. 1927

1:500

Huom! 10372:1 löytöpaikka mer-
kitty kartalle kaivauksia varten
(Puuva)

kartta n:o 1

K.M. 10372.1
löytösaikka
mitatut 7-36